

УДК 81'373.7:811.11
DOI <https://doi.org/10.32782/bsps-2025.1.14>

ВНУТРІШНІЙ СВІТ ЛЮДИНИ ЧЕРЕЗ СИМВОЛІКУ БІЛОГО КОЛЬОРУ (НА МАТЕРІ УКРАЇНСЬКОЇ, ТУРЕЦЬКОЇ Й АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

Лариса Орехова

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової
вул. Новосельського, 63, м. Одеса, Україна
orcid.org/0000-0002-1952-5451
e-mail: larisa29_11@ukr.net

Оксана Чаєнкова

старший викладач кафедри мовної підготовки
Одеської державної академії будівництва та архітектури
вул. Дідріхсона, 4, м. Одеса, Україна
orcid.org/0000-0002-7639-0979
e-mail: oksbird85@gmail.com

Анотація. У статті розглядаються мовні концепти білого кольору в зіставному аспекті на матеріалі української, турецької й англійської мов. Своєрідними й символічними є назви кольорів у різних мовах. Залежно від важливості тих чи інших кольорів і відтінків у повсякденному житті народу, деякі з них більше або менше відображаються в мові. Фразеологізми з компонентом кольору, як і в будь-яких інших фразеологізмах, мають переносне значення. Звісно, такі слова з колоронімом уже не просто називають певною ознакою предмета, вони позначають абстрактне поняття, мають образність, а той чи інший колір є символом. Українська культура відрізняється від турецької та англійської іншим членуванням колірної гами. Кожній культурі властива своя картина світу, отже, колір визначається кожним народом по-своєму, саме тому кількість основних кольорів у кожній культурі різна. Білий у вказаних мовах означає чистоту й позитивне значення. У фразеологізмах із лексемою «білий», що є лише в турецькій мові, має значення «честь і гідність». Асоціація білого кольору зі світлим часом доби наявна майже в усіх культурах. У турецькій мові білий колір представлений у фразеологізмах ширше. На відміну від українських, турецькі ФО з колоронімом «білий» не мають у складі зворотів із полярним значенням «позитивний – негативний». Передбачається, що прикметник «білий» у турецькій лінгвокультурологічній картині світу містить лише позитивну семантику. Серед фразеологічних зворотів в англійській мові з колоронімом *white* є й такі, де цей компонент зберігає своє первісне значення: *a white man, white hot, white hope, white-haired/white-headed boy, white lie, to put on a white sheet*. Таким чином, значення білого кольору впливає на семантику фразеологічних одиниць, але не завжди й не всі значення відображаються у фразеології української, англійської й турецької мов. Не завжди в трьох мовах можуть бути фразеологізми з аналізованим компонентом, у яких семантика кольору збігається зі значенням. Може спостерігатися ситуація, як у мові те чи інше значення кольору представлено фразеологічними одиницями, а в іншій – ні.

Ключові слова: колірна картина світу, колоронім, лексема, світогляд, лінгвокультурологічний аспект.

THE INNER WORD OF A PERSON THROUGH THE SYMBOLISM OF WHITE (ON THE MATERIAL OF ENGLISH, TURKISH, AND UKRAINIAN LANGUAGES)

Larysa Oriekhova

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department Foreign Languages Teaching
A.V. Nezhdanova Odesa National Academy of Music
Novoselskogo Str., 63, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0002-1952-5451
e-mail: larisa29_11@ukr.net*

Oksana Chaenkova

*Senior Lecturer at the Department of Language Training,
Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture
Didrikhsona Str., 4, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0002-7639-0979
e-mail: oksbird85@gmail.com*

Abstract. *The article examines the linguistic concepts of the color “white” in a comparative aspect based on the material of the Ukrainian, Turkish, and English languages. The names of colors in different languages are peculiar and symbolic. Depending on the importance of certain colors and shades in the everyday life of the people, some of them may be more or less reflected in the language. Phraseological units with a color component, as in any other phraseological units, have a figurative meaning. Of course, such words with a coloronym are no longer simply called a certain feature of an object, they denote an abstract concept, have imagery, and one or another color is a symbol. Ukrainian culture differs from Turkish and English culture in a different color scheme. Each culture has its own picture of the world, so color is determined by each people in its own way, which is why the number of primary colors in each culture is different. White in these languages means purity and positive meaning. In phraseological units with the lexeme “white”, which is only in the Turkish language, it means honor and dignity.*

Presence of white color association with daylight in almost all cultures. In the Turkish language, the color white is represented in phraseological units more widely. Unlike the Ukrainian ones, Turkish phraseological units with the color component white do not have in their composition reversals with the polar meaning positive – negative. It is assumed that the adjective white in the Turkish linguistic and cultural picture of the world carries only positive semantics. Among the phraseological turns in the English language with the coloronym white, there are also those where this component retains its original meaning: a white man, white hot, white hope, white-haired/white-headed boy, white lie, to put on a white sheet. Thus, the meaning of white affects the semantics of phraseological units, but not always and not all meanings are reflected in the phraseology of Ukrainian, English and Turkish languages. The three languages may not always have phraseological units with an analyzed component in which the semantics of color coincide with the meaning. One can observe a situation where one or another meaning of color is represented by phraseological units in one language, but not in another.

Key words: *color picture of the world, coloronym, lexeme, worldview, linguistic and cultural aspect.*

У фразеології різних народів багато спільного, тому що фразеологізми відображають загальнолюдські поняття і світогляд. Колір – одна з категорій пізнання світу. Сукупність уявлень і знань про колір становлять кольорову картину світу народу. Своєрідними й символічними є назви кольорів у різних мовах. Залежно від важливості тих чи інших кольорів і відтінків у повсякденному житті народу, деякі з них можуть більшою або меншою мірою відображатися в мові. Саме за допомогою мови колірна картина світу, її позначення у формі реалізуються в окремих

лексемах, словосполученнях, фразеологічних виразах та інших вербальних засобах, вона органічно входить у лексичну систему мовної картини світу. Фразеологізми з компонентом кольору, як і в будь-яких інших фразеологізмах, мають переносне значення. Звісно, такі слова з колоронімом уже не просто називають певною ознакою предмет, вони позначають абстрактне поняття, мають образність, а той чи інший колір є символом. У багатьох мовах є велика кількість фразеологічних одиниць (далі – ФО) з «колірними» компонентами, що відбивають елементи культури,

пов'язані з багатьма сферами людського життя. Вони можуть бути пов'язані з матеріальною та духовною культурою, з історичним досвідом народу тощо.

Основи сучасної теорії кольору заклали англійські вчені Роберт Гук (*Micrographia*, 1665), Роберт Бойль (*Experiments and considerations upon Colors, with letter containing observations on diamond that shines in the dark*, 1664) та Ісаак Ньютон (*A New Theory of Light and Colour*, 1672; *Opticks: or a Treatise of the Reflections, Refractions, Inflections and Colours of Light*, 1704).

У різних культурах білий колір сприймається як символ віри, надії, любові, добра, багатства, належності до вищого суспільства й чистоти помислів. В українській мові використовується фразеологізм «білі люди», що означає людей із вищого суспільства. Біле обличчя, білі руки й біле тіло були неодмінною ознакою людської краси. Найдавніші символічні значення білого в основному позитивні, оскільки це колір світу, весільної сукні нареченої, колір усього доброго, невинного й чистого. Білий колір може також символізувати й брехню. Білий колір частіше символізує несхожість однієї людини з іншими, її наявну від них відмінність, наприклад: «біла ворона» – ізгой, не схожий на інших; «білий квиток» – свідчення про нездатність нести військову службу. Також білий колір має й нейтральне значення: «білі мухи» – «падаючий сніг», «білий колір» – дійсність, що оточує нас, світ, усесвіт, життя з усіма радощами і прикростями.

Сприйняття кольору відіграє дуже важливу роль у процесі загального сприйняття світу людською свідомістю, оскільки категорія кольору якісно розширює загальний обсяг отриманої за допомогою зору інформації, доповнюючи її деталями, які надалі є опорою усвідомлення характеристик об'єктів і явищ. Цей вияв спостерігається саме в лінгвокультурному контексті, саме в колоративній лексиці, яку людина використовує в мові для повідомлення якісної властивості кольору іншим людям. Ці колірні характеристики надалі набувають асоціативних зв'язків із наділеними ними об'єктами або феноменами, і колірний компонент набуває певного семантичного навантаження. Це навантаження визначається як загальнолюдським розвитком, так і приватним розвитком та історією кожної лінгвокультури, що окремо оформи-

лася. Під час розгляду паремій української та англійської культур стають помітними деякі особливості вживання різних прислів'їв у мовах, а також виявляються закономірності їх використання, універсальні еквіваленти і специфічні за семантикою вирази. Усе це дає змогу сформулювати загальне враження про мовну картину світу кожної з лінгвокультур.

Мовною картиною світу, як правило, називають сформовану свідомість певного суспільства, об'єднаного спільною мовою, сукупність уявлень про світ і його устрій, а також відмінні характеристики його сприйняття. Прийнято вважати, що ті чи інші висловлювання мови, які містять певні прямі чи опосередковані уявлення про світ, у сукупності формують деяку спільність поглядів, які ненавмисно засвоюють усі носії цієї мови. У нашому випадку може йтися про картину світу з прислів'їв як варіант мовної. Варто також зазначити, що, незважаючи на достатню репрезентацію в прислів'ях, багато асоціативних значень проявляються лише в специфічних фразеологічних одиницях, що свідчить про необхідність розглядати паремії в комплексі їх різноманітності. Це дає змогу отримати максимально повну й неупереджену інформацію про конкретний цікавий для дослідників аспект мови та культури, який у них міститься. Велику групу в багатьох мовах становлять фразеологічні одиниці, які включають у склад позначення кольору.

Зв'язок колоронімів із певними культурно-закріпленими емоційними станами й ситуаціями дає змогу розглядати кольоропозначення як своєрідний «концепт світобачення», який розуміється як наскрізний значимий образ національних картин світу.

Аналізу ФО з компонентами на позначення кольору присвятили роботи такі науковці, як А. Антіпова, Л. Авксентьев, Ю. Гайденок, К. Голованевська, А. Головатюк, Е. Гродська, Ю. Грон, І. Гуменюк, Ю. Даніленко, Н. Загоруйко, Г. Капніна, Т. Кікош, А. Кошова, О. Кучерук, Л. Левицька, Н. Лоскутова, Т. Лучечко, В. Мельник, В. Микитюк, Ю. Оніщенко, К. Романків, О. Семеряко, Ю. Слюсар, Я. Тікан, Л. Флорд, О. Шевцова.

Серед найбільш цікавих і ґрунтовних робіт останніх років, присвячених вивченню колоронімів, можна виділити дослідження, що розглядають, зокрема, у зіставному й типологічному аспектах.

У статті І. Гуменюк досліджено проблему порівняльного використання назв кольорів в ідіомах англійської та української мов. У складі фразеологізмів назви кольорів у деяких випадках утрачують своє початкове значення й набувають зовсім інших семантичних відтінків. В одних ідіомах можна виділити значення компонента, в інших неможливо, оскільки взаємодія всіх компонентів фрази породжує її значення. Незважаючи на деякі розбіжності в уживанні колоронімів у досліджуваних мовах, більшість ФО англійської мови, що містять назви кольорів, під час перекладу українською зберігають свою структуру. Колір є невід'ємною частиною світосприйняття людини, що також відбивається в мові народу [1].

Метою роботи Н. Лоскутової та І. Ангелінової є визначення впливу національно-культурних особливостей етносу на своєрідність семантики ФО з колористичним компонентом в італійській та українській мовах, виявлення універсальних рис і національної специфіки в семантиці досліджуваних ФО [2].

К. Палій, М. Домаренко, О. Лупай намагалися виявити спільні й відмінні ознаки в компонентному складі та семантиці англійських фразеологічних і паремійних одиниць із колоронімами з огляду на національну специфіку мовної картини світу носіїв англійської мови [3].

Мета дослідження – мовні концепти білого кольору в зіставному аспекті на матеріалі української, турецької та англійської мов.

Виклад основного матеріалу дослідження. Досліджувані мови мають у складі неоднакову кількість слів на позначення відтінків кольорів і використовують ці слова неоднаково часто. Українська культура відрізняється від турецької та англійської іншим членуванням колірної гами. Кожній культурі властива своя картина світу, отже, колір визначається кожним народом по-своєму, саме тому кількість основних кольорів у кожній культурі різна. Білий у вказаних мовах означає чистоту й позитивне значення.

О. Назаренко, яка досліджувала походження й семантичне навантаження лексем на позначення кольорів в українських фразеологізмах, зазначила, що контраст білого і чорного вважається найпотужнішим. Якщо білий означав світло, то чорний – морок,

якщо білий – життя, то чорний – смерть, білий – чистота й порядок, чорний – бруд і хаос. Стійкі лексичні одиниці, де використано назву чорного кольору, характеризують різні негативні емоції, вчинки та реалії людського буття: *тримати в чорному тілі* – страх, знущення; *чорне діло* – злочин, гріх; *чорні дні* – горе чи невдача. Білий колір залучав добрих богів і відлякував злих: світу білого не бачити, білий світ [4].

Також деякі особливості є в кольорових позначень (колоронімів) саме в турецькій мові, у якій деякі з них мають дві назви. Справа в тому, що одна з них є власне турецькою, інша – запозиченням. Так, назва *білий* у турецькій мові виражається за допомогою таких лексем, як *ak* і *beyaz*. Турецьке *ak* є споконвічно тюркським, а *beyaz* – запозиченням з арабської мови. Також варто відзначити, що турецьке *ak*, окрім суто колірного значення, має й такі конотації, як «чистий, чистий, виправданий», чого не можна сказати про кольорозначення *beyaz*, яке виражається тільки в значенні «колір». Концепт чистоти вербалізований у таких фразеологізмах української та турецької мов, як «*починати з білого (чистого) листа*» – «*beyaz sayfa açmak*» (букв.: відкрити білий лист) у значенні «почати з початку». Турецький фразеологізм «*kar gibi*» (букв.: як сніг) використовується в значенні «чистий, білосніжний» суто за колірною ознакою.

Такі фразеологізми з кольорокомпонентом «білий» у турецькій мові, як «*ak yüzele*» (букв.: з білим обличчям) – у значенні «із чистою совістю», «*alın açık yüzü ak*» (букв.: з чистим чолом і білим обличчям), вочевидь, дали основу таким зворотам, як, наприклад, «*beyaza çıkmak*» (букв.: вийти білим) – «довести свою невинність, виправдатися», «*beyaza çıkarmak*» (букв.: вивести білим) – «обілити»; відновити чийсь репутацию. У лінгвокультурологічній турецькій свідомості білизна в значенні «чистота, чистість» щодо людини найчастіше вербалізується в соматичних фразеологічних одиницях із компонентом «обличчя». Це виходить із того, що для українця очі є дзеркалом душі, а для турка дзеркалом серця є обличчя «*yüz kalbin aynasıdır*» (букв.: обличчя – дзеркало серця); *ak topuk beyaz gerdan* (букв.: білий підбор, біла шия, тобто красива жінка) «хоч із лиця води напийся».

Білий у поєднанні зі словом «молоко» також несе семантику чистоти в турецькій мові. Якщо в українській мові вираз «білий, як молоко» вживається саме в прямому значенні й позначає лише колір, відтінок білого, то турецький вираз уживається в тому випадку, коли говорять про невинність, душевну чистоту людини: «*ak süt emmiş*» (букв.: вигодуваний білим молоком (материнським)) – чистий, чистий, безгрішний, «*sütten çıkmış ak kaşık gibi*» – безневинний, безгрішний (букв.: немов біла ложка, вилучена з молока). Причиною цього послуговував той факт, що позначення кольору *ak* (білий) є споконвічно тюркським, яке, крім колірного значення, має значення «чистий, чистий». Це сприйняття кольору говорить про різні етнокультурні інтерпретації білого кольору в досліджуваних мовах. Через традиційне сприйняття білого кольору як позитивного у свідомості носіїв різних мов у фразеологізмі «біла кістка» означає людину знатного походження. Поряд із цим деякі з українських фразеологічних одиниць із компонентом «білий» здатні характеризувати людину та її якості на основі метонімічного перенесення: «білі комірці». Так називають людей, які займаються нефізичною працею, службовців, чиновників (зазвичай це стосується службовців у капіталістичних країнах). Цей зворот є калькою з англійської *white-collar worker*.

Так білий колір асоціюється з чимось невивченим, недослідженим, таємним, наприклад, в українському фразеологізмі «біла пляма» – невивчена або малозвідана територія; недосліджена, нерозроблена частина питання, проблеми, де кольорокомпонент «білий» несе значення «неясний». У фразеологізмі «біла гарячка» – випадок тимчасового божевілля галюцинаціями внаслідок пияцтва (де слово «білий» синонімізується з лексемою «чорний» як складником ідіоми «чорна неміч»), компонент «білий» відображає загальнопонятійне значення «темний» під час опису в цьому випадку хвороби, а також негативних емоційних станів. Негативна оцінка є також і у фразеологізмі «довести до білого гартування». У цьому випадку білий колір використовується в прямому сенсі. Під час сильного нагрівання відбувається розжарювання металу. Саме тому фразеологізм «довести до білого жару» озна-

чає привести в стан несамовитості, повної втрати самовладання.

Участь кольорокомпонента «біла» в описі хвороби й наділення його негативною семантикою з'являється у фразеологізмі «білий квиток», який розуміється як документ, що засвідчує фізичну непридатність до військової служби. Тут прикметник «білий» також пов'язаний із загальнопонятійним значенням «темний».

На перший погляд негативну семантику мають такі фразеологізми, як «світла білого не бачити» в значенні «бути, перебувати в пригніченому стані»; «світлу білому не радий» про тих, хто гостро відчуває біль, гнів, страх; «біле світло не миле» – ніщо не радує, усе пригнічує, дратує когось настільки, що жити не хочеться. Ідея кінця простежується в такому звороті, як «прощатися з білим світом» – готуватися до смерті, чекати на смерть; умирати». Проте правомірно буде відзначити, що негативну семантику має фразеологічний обіг загалом, а не виключно семантика білого кольору, бо «біле світло» для української людини завжди було й залишається дорогим, головним у її житті. Саме тому, на нашу думку, ФО з лексемним поєднанням «біле світло» варто зарахувати до оборотів з позитивним забарвленням, незважаючи на заперечення з часткою НЕ [8].

У фразеологізмах із лексемою «білий», що є в турецькій мові й означає честь і гідність: *yüz akı ile çıkmak* (букв.: вийти з білим обличчям) – «високо тримати голову», тобто мати хорошу репутацію; *alının akı ile* (букв.: з білим чолом) – «тримати марку», «держати фасон»; *alnı ak, yüzü pak* (букв.: його чоло біле, обличчя чисте) – «мати світле око», «бездоганний, як скло», тобто совісна, чесна людина; *iki cihanda yüzü ak olmak* (букв.: бути з білим обличчям в обох світах) – «невинний, як Адам і Єва в раю»; *beyaza çıkmak* (букв.: дійти до білого) – «виправдовуватися»; *beyaza çıkarmak* (букв.: відбілити) – «тримати чисту репутацію», тобто виправдати когось.

Також прикметник «білий» осмислюється в українській лінгвокультурі ще як засіб уявлення семантики «не схожий на інших», «не такий», тобто «чужий». Фразеологізм «біла ворона» – «людина, що різко виділяється негативною ознакою серед людей, які її оточують». Поряд із цим білий кольорокомпонент може реалізуватися в значенні «невміло»,

що приховується у фразеологічному звороті «шити білими нитками». Цей вислів є калькою з французької мови й пов'язаний із попереднім зшиванням білими нитками скроєних деталей одягу. Якщо видно білі нитки, отже, річ пошита невміло. Крім семантики «темний», фразеологізми з кольорокомпонентом «білий» можуть уживатися й у значенні «чорний». Так, на питання «Як справи?» відповіддю може послугувати зворот «Справи як сажа біла» в значенні «гірше нікуди».

Наявність асоціації білого кольору зі світлим часом доби майже в усіх культурах. У турецькій мові, бажаючи доброго ранку, уживають стійкий вираз «*günaýdın*», що перекладається як «світлого дня», у якому відбито не лише тимчасове, а й міфологічне протистояння світлої та темної частин доби в значенні «відрізнитися один від одного, як день і ніч» [6]. У турецькій мові білий колір представлений у фразеологізмах ширше: *beyaza çıkmak* – довести свою невинність, виправдатися; *beyaza çıkarmak* – вибілити, виправдати когось; відновити чийось репутацію; *beyaz yalan* – букв.: невинна брехня, брехня «на спасіння», яка виправдовується з морального погляду. На відміну від українських, турецькі ФО з кольорокомпонентом «білий» не мають у складі зворотів із полярним значенням позитивний-негативний. Передбачається, що прикметник «білий» у турецькій лінгвокультурологічній картині світу містить тільки позитивну семантику, що пояснює чіткий поділ на «білий» і «чорний»: «*aktan karadan haberi olmamak*» (букв.: не бути в курсі ні білого, ні чорного) – «неосвічена, темна людина, неуч» [11].

Іноді в турецькій мові білий колір може символізувати порожнечу, безтілесність, смерть: *ak sadeler giyinmek* (букв.: одягнути скромне, біле вбрання) – «опинитися на Божій постелі», тобто померти; *kağıt gibi bembeyaz olmak* (букв.: стати білим, як папір) – «побілити, як смерть». В українській мові може бути такий фразеологізм, як «побілити до смерті», «у білих капцях», «побілити, як папір».

Серед фразеологічних зворотів в англійській мові з колоронімом *white* є й такі, де цей компонент зберігає своє первісне значення: *a white man*, *white hot*, *white hope*, *white-haired/white-headed boy*, *white lie*, *to put on a white sheet*.

Починаючи аналізувати фразеологізми-метафори з колоронімом *white*, необхідно підкреслити, що основну групу становлять фраземи з подібністю за колірною ознакою: *pearly white*, *white meat*, *white crow*, *white trap*, *white frost*, *white caps*, *hang out the white flag*, *white-knuckle*; *white light*; *white-slave traffic*; *white sale*; до *wash a blackmoor white*. Проте варто зауважити, що психологічний аспект також є в семантиці фразеологізмів: *white hands* (чесність), *white-slave traffic* (торгівля живим товаром), *white slave* (біла дівчина, яку експлуатує господар), *white slaver* (постачальник живого товару), *to wash an Ethiopian white* (займатися безнадійною справою); *to bleed white* (знекровити; обібрати до нитки, викачати гроші).

У поєднанні з іншими лексемами *white* вживається в деяких фраземах для позначення переляку: у цьому поєднанні компонент *white*, окремий у цих фраземах, не має свого самостійного семантичного значення.

Фразеологізми на позначення предметів, що містять складову об'єкта, який є основою семантики цієї фраземи: *black literature* (книги з готичним шрифтом), *white letter* (латинський шрифт), *white night* (ніч без сну), *black bottle* (отрута – вживається назва посуду, замість умісту підкреслює невинність нареченої), *black letter* (старовинний англійський готичний шрифт). Колоронім у складі фразем-перифраз, як правило, уживається в прямій номінації: *white fuel* (екологічно чиста електрика), *black gold* (нафта), *black diamonds* (кам'яне вугілля). Нерідко помічаємо в промові також перифрази, які означають людей: *black-coated workers*, *white-collared workers*.

Ці фразеологізми мають певні відмінності в структурно-граматичному плані відповідно до типологічних особливостей мов. Повні фразеологічні еквіваленти в дослідженні становлять значну групу (10% англійсько-українсько-турецьких відповідностей). Наведемо приклади фразеологічних пар, які є повними еквівалентами англійської, української та турецької мов: англ. «*as white as a sheet*» – тур. «*kağıt gibi bembeyaz*» – укр. «блідий, як полотно»; англ. «*as white as milk*» – тур. «*süt gibi beyaz*» – укр. «білий, як молоко», «білий, як сніг»; англ. «*white lie*» – тур. «*beyaz yalan*» – укр. «безневинна брехня», брехня в порятунк [9; 10]

Висновки. Таким чином, значення білого кольору впливає на семантику фразеологічних одиниць, але не завжди й не всі значення відображаються у фразеології української, англійської й турецької мов. Не завжди в трьох мовах можуть бути фра-

зеологізми з аналізованим компонентом, у яких семантика кольору збігається зі значенням. Може спостерігатися ситуація, як у мові те чи інше значення кольору представлено фразеологічними одиницями, а в іншій – ні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуменюк І.І. Культурна інтерпретація колірної фразеології. *Професійно-прикладні дидактики*. 2024. № 1. С. 31–35.
2. Лоскутова Н.М., Ангелинова І.А. Фразеологізми з колористичним компонентом в італійській та українській мовах. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія «Філологія»*. 2018. Вип. 19. С. 268–275.
3. Палій К.В. Домаренко М.В., Лупай О.Ю. Колоративи у фразеології та пареміях англійської мови. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвуз. збірник наук. праць молодих вчених Дрогоб. держ. ун-ту ім. Івана Франка. Дрогобич : Гельветика*, 2022. Вип. 56. Т. 4. С. 199–206.
4. Назаренко О.В. Національно-культурний контекст символіки кольорів в українських фразеологізмах. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2020. Вип. 46. Т. 2. С. 43–47.
5. Дика Л.С. Семантичний аналіз турецьких фразеологізмів з колористичним компонентом. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2016. Вип. 57. С. 116–124.
6. Орехова Л.І., Чаєнкова О.К. Фразеологічні одиниці на позначення емоції радості (на матеріалі української, турецької та англійської мов). *Закарпатські філологічні студії Ужгородського національного університету*. 2022. Вип. 23. Том 1. С. 222–228. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/23/part_2/23-2_2022.pdf.
7. Етимологічний словник української мови : у 7 т. / гол. ред. О.С. Мельничук. Київ : Наукова думка, 2006. Т. 5. 705 с.
8. Etymology Online Dictionary. URL: <http://etymonline.com>.
9. The Oxford Dictionary of Idioms. URL: <https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780198845621.001.0001/acref-9780198845621>.
10. The Cambridge International Dictionary of Idioms. URL: <http://itools.com/tool/cambridge-international-dictionary-of-idioms>.
11. Aksoy Ömer Asım. Atasözleri ve deyimler sözlüğü. Istanbul, 1988.

REFERENCES

1. Humeniuk, I.I. (2024). Kultura interpretatsiia kolirnoi frazeolohii [Cultural interpretation of color phraseology]. *Professional and applied didactics*, no. 1, pp. 31–35 [in Ukrainian].
2. Loskutova, N.M., Anhelynova, I.A. (2018). Frazeolohizmy z kolorystychnym komponentom v italiiskii ta ukrainskii movakh [Phraseologisms with a colorful component in the Italian and Ukrainian languages]. *Bulletin of the Mariupol State University. Seria: Filolohiia*, 19, pp. 268–275 [in Ukrainian].
3. Palii, K.V. Domarenko, M.V., Lupai, O.Iu. (2022). Koloratyvy u frazeolohii ta paremiiakh anhliiskoi movy [Coloratives in phraseology and paremies of the English language], *Current issues of humanitarian sciences: interuniversity. coll. of science Ave. young scientists Drohoby / state ped. University named after Ivan Franko. Drohobych: Helvetykalohiia*, 56, vol. 4, pp. 199–206 [in Ukrainian].
4. Nazarenko, O.V. (2020). Natsionalno-kulturnyi kontekst symboliky koloriv v ukrainskykh frazeolohizmakh [The national and cultural context of the symbolism of colors in Ukrainian phraseology]. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Seria: Filolohiia*. 46, no. 2. pp. 43–47 [in Ukrainian].
5. Dyka, L.S. (2016). Semantychnyi analiz turetskykh frazeolohizmiv z kolorystychnym komponentom [Semantic analysis of Turkish phraseological units with a coloristic component]. *Linguistic and conceptual pictures of the world*, 57, pp. 116–124 [in Ukrainian].
6. Oriekhova, L.I., Chaenkova, O.K. (2022). Frazeolohichni odyntsi na poznachennia emotsii radosti (na materiali ukrainskoi, turetskoi ta anhliiskoi mov) [Phraseological units for positive emotion of joy (on the material of Ukrainian, Turkish and English languages)]. *Transcarpathian Philological Studies of the Uzhhorod National University*, 23, vol. 1, pp. 222–228. Retrieved from: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/23/part_2/23-2_2022.pdf [in Ukrainian].

7. Etymolohichnyi slovnyk ukrainskoi movy: u 7 t. / hol. red. O.S. Melnychuk (2006). [Etymological dictionary of the Ukrainian language], Vol. 5, Kyiv: Naukova dumka, 705 p. [in Ukrainian].
8. Etymology Online Dictionary. Retrieved from: etymonline.com [in English].
9. The Oxford Dictionary of Idioms. Retrieved from: <https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780198845621.001.0001/acref-9780198845621> [in English].
10. The Cambridge International Dictionary of Idioms. Retrieved from: <http://itools.com/tool/cambridge-international-dictionary-of-idioms> [in English].
11. Aksoy Ömer Asım (1988). Atasözleri ve deyimler sözlüğü. [Dictionary of proverbs and idioms], Istanbul.